

Vychází 1., 10., 20.
každého měsíce o 10.
hodině. Expedici se
nachází u Roberta
Veita v Nových ale-
jích č. 116.

DALBOR.

Předplácí se: čtvrtl.
1 zl., půll. 2 zl.,
celor. 4 zl. rak. č.
Spoustou: čtvrtl. 1 zl.
15 k., půll. 2 zl. 30 k.,
cel. 4 zl. 60 k. r. č.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou.

Odpovědný redaktor:
Emanuel Meliš.

Nakladatel:
Robert Veit.

Venku hudba.

Venku hudba skočnou hraje,
mladá chasa s sebou kráčí,
noha bujně zveselena
bujným, skočným zvukům stačí.

Vedle mne za tenkou zídkou
plné tváře, modré oči
podlé taktu hudby venku
vesele se kolem točí.

Jenom já zde tiše sedím,
slyším bujnou, zvučnou píseň,
nevím, zvučí-li v ní radost
nebo hrobová má tíseň.

Moje srdce v prsou skáče,
až zavlhly zmdlené oči
a má hlava, mdlá ta hlava
v báječném se tanci točí.

Jos. Barák.

Český zpěv.

Vlach zpívá krásně, uhlazeně
ba mistrem jmín, kde koli pěl;
než aby srdcem z hloubi pohnul
a ňadra zpěvem rozechvěl,

By duch se mocně vzhůru nesl,
a zrak se v slzách potápěl:
tak posud — byť i zvučně zpíval —
syn jihu nikdy nezapěl.

Ten pjeje ústy, pjeje hrdlem
a srdce mlčí v zpěvích těch,
než od srdce a k srdci pěti,
to dovede přec jenom — Čech.

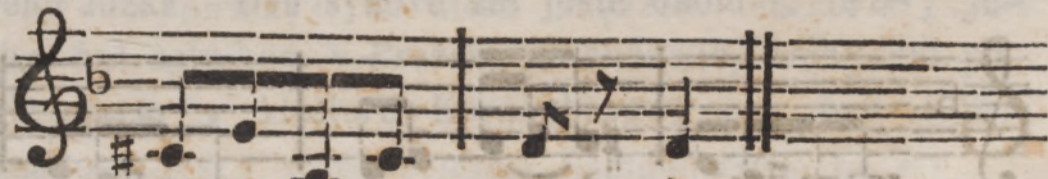
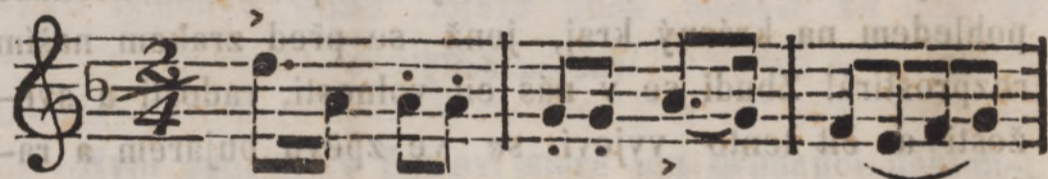
V. A. Črha.

Stav zpěvu národního a hudby v Haliči,

Podává *Adolf Pozděna.*

(Pokračování.)

V prvním příkladu nalezli jste zajisté, že nápěv
hury dolů ustavičně sestupuje, zde máme též něco po-
dobného.

V nápěvu tomto nalezneme již větší pohyblivost,
nežli v nápěvu prvním a přece to není ještě všecko,
co vlastně kolomyjku horskou od krajské
liši. Až posud vane z obou týž bol a žal s tím roz-
dilem, že v první je téměř nevyřetitelný; v druhé
ale dosáhnul téhož stupně, že se vyjádřit může. Proto
také má kolomyjka druhá ještě jednou takový objem,
jako kolomyjka první.

Ačkoliv pan doktor l'anslik ve svém spisu „Beitrag zum musikalisch Schönen“ tvrdí, že se city hudbou vyjádřiti nedají, a dokázati chce, že hudba nic jiného není, než jen sestavení tónů do krásných forem; doufáme přece jistiti, že hudba, vyjímaje čistě duševní city na př. lásku, naději, s to jest vyličít cit bolu neb radosti.

Vlastní rozdíl, jenž obě kolomyjky charakterisuje, obdržíme v těchto dvou periodách, které nyní nastoupí. Charakteristika jejich záleží v tom, že se v tónině D-dur nacházejí, kdežto první dvě periody v D-moll leží.

Bezpochyby bude někdo myslít, že to jest proti pravidlům harmonie, ale i zákony harmonie takový přechod dovolují. Každé sobě rovné tóniny: Dur a Moll t. j. tóniny, ježto obě jeden a týž základní tón mají, jsou v prvním stupni příbuznosti. Totéž máme v našem příkladě. D-dur a D-moll mají jeden a týž základní tón, jen že v dalším svém vývinu od sebe rozdílné jsou. První část v D-moll se nacházející podává nám nám obraz bolu; část druhá D-dur vyjadřuje svobodu, z nížto se obyvatel v horách těší. A kdož by se necítil svobodným a veselým tam, kde jasný zdravý vzduch vane, kdož by nezapoměl na nesnáze pohledem na krásný kraj, jenž se před zrakem naším rozprostírá! Zbudí se v nás cit volnosti, radosti a svěžesti a cit tento vyjeví se ve zpěvu bujarém a radostném.

Pomyslí si tuším mnohý, že jsem se zabral do romantického popisování; ale takový hudební umělec, při němž materialismus převládá, lépe učiní, pověsí-li hudbu na hřebíček.

Bedřich Chopin má za své originalní skladby národnosti polské co děkovati. Kdo slyšel nápěvy polské aneb Rusínské, zajisté nalezne, že nejvíce čerpal Chopin z nápěvů červené Rusi (Rusínů), což jest opak bílé Rusi (Rusové).

Všecky nápěvy, které lid Rusínský zpívá, a které jejich vlastnictvím jsou, náleží do oboru kolomyjek, všechny jiné, jež se od kolomyjek liší, patří jiným národům. Mimo kolomyjky jest jen jeden nápěv, kterýž Rusínům náleží. Je to nápěv tak zvaný „Zelman.“ Počátek zpěvu tohoto padá do let 1765. Týž zpěv je vlastnictvím Rusínů, kolem města Drohobiče se nacházejících, kdež se v těchto udaných letech jakýs žid Zelman Wolfovič*) nalezal. V těchto letech byly církve Rusínské (kostely) právě tak jako krčmy od židů najmuty. Chtěl-li lid Rusínský své služby Boží konati, neb jiné obřady na př. křest dětí, svěcení chleba neb vody odbývati, musel se k židu odebrati a mu clo, vlastně ale poplatek ze všech věcí církevních zaplatiti. Žid byv zaplacen vydal klíče a obřady církve Rusínské mohly se napotom konati. Placení poplatku řídilo se vždy dle důležitosti předmětu. Čím větší slavnost neb svátek, tím více židovi placeno býti muselo.

Jako u nás v Čechách, tak i u Rusínů jsou svátky Velkonoční největší svátky výroční, jen že je Rusínové velkým dnem nazývají. Před těmito svátky odjel Zelman do Přemysle s celou svou rodinou ke svým přátelům na svatbu. Svátky se blížily a Zelman nepřijížděl. Přišel „velký den.“ Lid i s knězem byl kolem církve (kostela) již shromážděn, avšak do chrámu nebylo se možná dostat, jelikož se ještě žid Zelman z Přemysle nevrátil.

(Pokračování.)

Část theoretická při vyučování na piano.

Podává Fr. Blažek.

(Pokračování.)

Příbuznost tónin.

Byloby jednotvarné zvláště ve skladbě rozsáhlejšího objemu, kdyby se užívalo pouze jedné tóniny;

*) Zelman, žid bydlel v Drohobiču. V tamějším archivu kostelním nalezlo se v aktách pojednání o židu tomto, které roku 1856 v „Dzeniku literáckém“ uveřejněno bylo. Výtah tento jest nejen velmi zajímavý ale i v pravdě historický a málo známý.

rozmanitost žádá aby se skladatel uchýlil do jiných s hlavní tóninou spříbuzněných tónin.

Spříbuzněné tóniny nazýváme ty, které mají více společných tónův. Příbuznost tónin jest v té míře bližší, čím více mají tónův společně.

U porovnání C s G nacházíme jenom rozdílný tón fis, srovnáme-li F s C, vidíme, že se od sebe liší toliko tónem hes, ostatní tóny přináležejí oboum tóninám.

Při srovnání C s D neb Hes najdeme rozdíl dvou tónů C s As rozdíl tří tónův atd.

Tóniny, jenž se jenom jedním tónem od sebe liší, nachází se v prvním, které dvěma tóny, v druhém, které třemi, v třetím koleně příbuznosti atd.

Příbuznost tónin jest způsobu trojího: a) tvrdých s tvrdými, b) měkkých s měkkými, c) tvrdých s měkkými tóninami.

Přehled příbuznosti tónin prvního a druhého způsobu nám poskytuje kruh kvintový neb kvartový. Kolik kvint neb kvart jest jedna tónina od druhé vzdálena, tolikátého kolena jest také její příbuznost. *)

Co se dotýče příbuznosti způsobu třetího t. j. dur- s moll-tóninou, dlužno pamatovat, že nejbližší příbuznost mají mezi sebou paralelní tóniny, jako C-a, F-d atd., an se jenom jedním tónem od sebe liší; v druhém koleně příbuznosti s C jsou paralelní tóniny obou dominant d-moll a e-moll, jelikož se dvěma tóny od C-dur liší; měkké tóniny, jenž se třemi tóny od sebe dělí, nacházejí se také v třetím stupni čili koleně příbuznosti, jako s C-dur, h-moll, a g-moll.

Konečně co se týče příbuznosti oněch dur- a moll-tónin, které mají jeden a týž základní tón, jako C-c, A-a, D-d atd., třeba se i dvěma tóny od sebe rozeznávaly, mohou se přece za tóniny v prvním stupni příbuznosti považovat, a to z té příčiny, poněvadž mají nejhlavnější stupně jako tóniku dominantu, spodní dominantu (subdominantu) i citlivý tón společně.

Z toho následuje, že jedna každá tónina buď si kteréhokoliv pohlaví, se čtyřmi tóninami v prvním koleně spříbuzněna jest, a sice s tvrdou tóninou: 1) dur-tónina vrchní dominanty, 2) dur-tónina spodní dominanty, 3) paralelní moll-tónina, 4) stejnojmenná moll-tónina, na př. C, G, F, a, c.

S tóninou měkkou se nachází v prvním koleně příbuznosti: 1) moll-tónina vrchní dominanty, 2) moll-tónina spodní dominanty, 3) paralelní dur-tónina, 4) stejnojmenná dur-tónina na př. a, e, d, C, A.

Nebude od místa, když se zmíníme, že co do výrazu tóniny tvrdé a tóniny měkké, nacházíme při oné jasnou

*) Mají-li tóniny o jednu posuvku více neb méně, jsou v prvním, o dvě posuvky v druhém, o tři posuvky v třetím koleně (stupni) spříbuzněny.

zvučnost, ráznost, mužnost, při této zase zvuk mutný, jemný, úpěnlivý.

Tóniny s křížkami jsou větším dílem zvuku ostrého, kdežto tóniny s be zase spíše zvučnost lahodnou projevují. Aby učitel žáka poněkud o rozdílném charakteru tónin přesvědčil, hraje mu jeden a ten samý kousek (pies) v rozličných tóninách.

Z této lekce jest pro začátečníka nejdůležitější: 1) aby měl jasné ponětí o dur- a moll-tónině; 2) aby znal obyčejné tóniny dle jména a předznamenání; 3) by věděl, v jakém pořádku \sharp a \flat se po sobě stavěti.

Ostatně poznání rozličných příbuzenství a karaktery jednotlivých tónin přináležejí učňovi, který meze elementárního vyučování hudby překročil. Toto se dříve před se nebéře, až když hraje žák charakteristické skladby rozsáhlejšího objemu pozůstávající z více než z jedné tóniny, a při analýsě (rozboru) skladeb pozůstávajících z vícero rytmicky uspořádaných oddílův.

(Pokračování.)

František Tuma.

Životopisný nástin.

(Dokončení.)

Nyní procitla v Tumovi stará jen dřímající náklonnost k venkovské samotě a zátiší domácímu. Odřeknuv se ruchuplného sídelního města zvolil si praemonstratský klášter Geras v romantické krajině ležící, za své útočiště. Tam žil obíraje se s přírodou a musou svou. Mnoho velkolepých skladeb vytvořil zde Tuma ve svém šestiletém dobrovolném vyhnanství, jmenovitě výborná responsoria k lamentacím a lectiones od matutina in tenebris. Avšak ostrý vzduch lesní nezdál se dobře účinkovati na zdraví jeho; počal postonávat a vrátiv se do Vídně odebral se do kláštera milosrdných bratří a zesnul tam r. 1774 tiše a klidně oddán jsa Tvůrci svému. Tři dcery a čtyři synové stáli lkajíce u jeho lůžka. Dva synové žili ještě okolo r. 1828; jeden byl setníkem v Pražské invalidovně, druhý byl pokladníkem v klášteře Korneuburgu, oba byli 80letí kmetové.

Tuma pracoval velmi lehce, ale s důslednou setrvalostí, a s neunavenou vytrvalostí stoje vždy u pulpitu a maje dvěře zamčeny. Ve 3 dnech dokončil obyčejně jednu mši, nejsa vytrhován a od vsí společnosti jsa odloučen. Oběd a večere jeho sestávala v těchto případech toliko ze šálku čokolády. K nastínění skladeb sloužila mu gamba, s nížto on mistrně vládnouti uměl. V obcování byl jemný, přívětivý a něžných

mravů a dovedl se v latině, frančině a italčině se stejnou obratností vyjádřit. Jeho podobizna nachází se ve spisu „Abbildungen böhmischer und mährischer Gelehrter und Künstler“ díl I. strana 179.

Tumovy skladby kostelní patří k těm nejdokonalším plodům v tomto oboru. Vynikají původností myšlenek, mistrovským provedením a kontrapunktickým uměním. Zevrubnější pojednání v skladbách jeho slibil nám podati výborný znatel Tumových komposicí, pan Josef Krejčí, ředitel školy varhanické, kterýžto článek pak uveřejníme. R.

Dějiny a charakteristika hudebních nástrojů.

Příspěvek k dějinám hudby podává redaktor.

(Pokračování.)

Cello

neb basička čili baseti, italiský violoncello.

Neméně důležitý nástroj hudební je cello, na něžto se jako na Gambu sedě hraje. Cello vynalezl francouz, Tardieu (visl. Tardié), duchovní v Tarasconu, jenž se r. 1705 ve Francii narodil. Tardieu byl veden k vynálezu cello violou da gamba, jižto se v koncertech k průvodu užívalo, kteráž však mu zadosť učiniti nemohla. Tardieu potáhl nástroj nejprve pěti strunami střevovými, ježto v kvintách naladěny byly, a sice strunami: C, G, d, a, pak jednoučárkovaným d, z nichžto dvě poslední drátem potaženy byly. S tímto nástrojem odebral se Tardieu do Paříže, dal se v koncertech slyšeti, a došel velké pochvaly. Po 25 letech vynechala se poslední vysoká jednoučárkovaná d-struna pro pohodlnější aplikaturu docela, kteroužto opravu bezpochyby Berdaut, nástupce Tardieu-a učinil.

Co do charakteru je cello v tenorové poloze spřízněno s hlasem lidským, hodí se výborně k vyjádření rozličných vášní a mluví v melodických zvucích k srdci.

Co do instrumentací přispívá cello v každém orchestru nejen k sesílení základního bassu, nýbrž může se i za nejvýtečnější solový a koncertní nástroj považovati. Tóny velkého počtu cell dýchají, hrajou-li u výši nešený zpěv v jednozvuku, jistou rozkošnickou trudnosť, za jakoužto příčinou se často cellu provozovati dávají nyjící themata (úlohy) v ušlechtilější taneční hudbě. Mimo to hodí se cello k doprovázení hlasu v kusech kostelního charakteru, než pak to

záleží na skladateli by dobře struny volil, na nichžto se věta přednášeti má. Obě nejhlubší C a G, dovoluje-li tomu tónina na prázdných strunách hráti, mají plný, vážný pro tyto případy výborně se hodící zvuk. Zpěvná místa berou se však na obou vyšších strunách.

V novějších bohatších orchestrech, kdež se mnoho cell nachází, dělí se nástroje tyto na dvě skupení; první kráčí samostatně, a druhé zdvojnásobňují kontrabassy v oktávě aneb v jednozvuku. Místa doprovázení v dvojhmatech a lámané akkordy hodí se velmi dobře pro cello ve forte, rozmnoží se tím harmonická bohatost, jakož i jasné zvučení orchestru velmi značně. Flageolettové tóny cell neposkytují žádných zvláštních výhod, neboť jest pohodlněji, když se téhož účinku pomocí dušených houslí, které na struně E hrajou, docílí. Obě tyto barvitosti tónů jsou sobě tak podobny, že jest téměř nemožno, je od sebe rozeznati.

Velké pověsti co virtuosové na cello požívají:

Arnold J. G., Boch Fr., Bandiot Ch., Berger M., Bideau (Bidó) Dominik, Boccherini Fuigi, Böhm Leopold, Bohrer Max, Braun Daniel, Calmus, Cervetto James, Dotzauer Justus Jan, Duport (Dypor) Jean, Eisert Johann, Ferrari Carlo, Gatti Theobald, Hus-Desforges, Kraft M., Kletzer, Kummer Bed., Legrand Peter, Linke Josef, Mangold Vilém, Mara Hynek z Německého Brodu v Čechách, zemřel 1784 v Berlíně, Megelin Jindřich, Merk Josef, Moralt Filip, Münzberger J., Orsler František, Paxton (Angličan), Prell August, Romberg Bernhard, nestor a tvůrce nynější hry na cello a nejznamenitější ze všech cellistů, Sandonati (Italian), Schetky Krištof, Schrödl Bedřich, Servais Adrien, největší nynější cellista, Voigt Karel, Werner, Čech † v Praze 1768, Willman Max, Wocilka František, Zappa Francesco, Zyk a Josef, Čech.

(Pokračování.)

Z Milana.

Crociato. — Ballet Kleopatra. — Tutti in maschera. — Pedrelli. — Don Chisciotte.

Opera „Crociato“ od Meyerbeera se provozovala minulý týden v divadle „alla scala.“ Nad výsledkem by byl míval p. skladatel, kdyby byl býval přítomným, buď velmi malou neb docela žádnou radost a 100 louisd'orů, jež r. 1825 p. Rossinimu vyplatil, byl by musel Rossini navrátit. Že opera na prosto nepropadla jest snad příčinou, že obecnost „scaly“ zná „Roberta“ od Meyerbeera. Opera „Crociato“ ač slohu italského, není s to, obecnost rozehřáti, formy jsou zastaralé a efekty r. 25. nečiní žádného efektu po 30 letech. Tenkráte ještě pan M. studoval a učinil až po-

dnes ohromný pokrok. Obecenstvo se tedy důkladně nudilo, a že se nerozešlo, byl příčinou ballet „Kleopatra“ od R o t y, hudba od Giorzy. V balletu dosáhli Italiani stupeň nejvyšší snad dokonalosti a „Kleopatra“ jest nový a nezvratný toho důkaz. Látka jest zpracována podlé starořímské historie, uvedení na jevišti tohoto děje jest mistrné ano klassické; mimika, provozování, tance, rozličná skupení a téměř luzné obrazy tvoří celek, o němž sobě nejtvořivější, nejživější a nejhoroucnější fantasie jinonárodovce ani nejslabšího obrazu utvořiti nemůže. Kleopatra převyšuje vše, co jsem byl v tomto způsobu v Itálii už byl viděl. Hudba od Giorzy jest přelibezná, živá, naskrze národní, nikdež triviální a balletním efektům přiměřená. Mnohé partie by dělaly české i velmi dobré operě. — V divadle „St. Radegonda“ se provozovala a opakovala opera „Tutti in maschera“ od P e d r e l l i-ho. P. náleží mezi náramné množství italských skladatelů, jemuž se ale podařilo pozornost obecnstva na sebe vzbuditi, což v Itálii, jmenovitě v Miláně není věci snadnou. V skutku jest nadzminěná opera velmi zdařilá, vynikající bohatostí a elegancí myšlenek, novostí forem a důkladnou instrumentací. To vše bylo možná pozorovati navzdor neumělosti zpěváků, chatrného orchestru a neakustického divadla. Však o tom budoucně, ač dovolíte-li p. Redaktore, chci Vám příležitostně o zdejších divadlech a umělcích divadelních něco obsírnějšího podati. *) — V seznamu oper, jež této stagiony v „alla scala“ ještě provozovány býti měly, byla, jak jsem Vám již psal, nová zvláště pro toto divadlo složená opera od P e d r e l l y „Duca di Scilla“ nazvaná. Obecenstvo bylo velmi napnuté, obzvláště již příznivými úsudky ze zkoušek vyplývajícími. Především tedy, dne 24. bylo divadlo přeplněno obecnstvem, ježto mělo rozhodnout nad osudem nové opery. Takovéto večery bývají v Miláně večerní slavností a jich výsledek bývá v skutku rozhodujícím nad osudem oper i umělců. I Váš dopisovatel se tam rozložil, očekáváje výbuch spokojenosti neb nespokojenosti nad skladatelem opery „Jony.“ První dějství nové opery jest výtečné a p. Pedrelli byl téměř v každé scéně vyvolán, naděje obecnstva a výhlídky skladatele začaly ale v II. dějství klesat, i v III. dějství neučinilo se zadosť a jenom rázný závěreční sbor v IV. dějství rozehrál zase rozmrzelé již obecenstvo. Po opětném provozování této novinky Vám podám obsírnější úsudek. — Právě jsem se dočetl, že jakýs Carlo R i s p o v Neapoli složil komickou operu „Don Chisciotte“ nazvanou. Hudba prý má být výstřední a la W a g n e r, jako snad i látka.

V. T.

*) S radostí.

Jan Zach.

Novella ze života českého hudebníka.

(Pokračování.)

Zach sotva že vyslechl slova přítele, měl hlavu plnou myšlenek a prsa plná tesklivosti. Tak bývá umělcům mnohdy, když nějaká idea je naplňuje a téměř na vyslovení a utváření své doléhá. A byly to idey velkolepé a krásné, jež v okamžicích těchto nitro jeho naplňovaly a na venek se hrnuly, ohlasy hlubokého, zbožností nadšeného zármutku. V tesklivém tom naladění napadlo skladateli našemu vše, co kdy nemilého v životě jej potkalo. Napadla mu hořící lípa a mrtvý pod ní chlapec, napadla mu nevděčnost a nespravedlnost světa, která nadějného umělce téměř z vlasti jeho vyháněla. Na účel procházky své docela pozapomněl. Zapisuje si noty s hbitostí improvisační, nevšímal si ani krásného počasí, pálicího slunce, libého zápachu lučin a šumu řeky na blízku, ani na Vyšehrad se nedíval a v zpomínky na minulosť jeho se nepohřížel, jakž byl zamýšlel. Celá duše jeho se ustředila v skladbě, v započatém requiem!

Volf mezi tím se procházel po břehu a požíval krásné přítomnosti všemi smysly. Bylo tak teplo a jasná hladina Vltavy tak vábná. Svlékl zprvu boty a svažoval si nohy. Voda byla vlažná, doba příhodná, žádný na blízku.

„Což bych se ještě jednou nevykoupal v české vodě? Budeť to na posledy!“ pomyslil sobě, a v několika okamžicích se vrhl do stříbrného proudu.

Zach pořád ještě psal. Tu zaslechl, že ho někdo volá.

„Jene! Jene!“ snášel se hlas z daleka.

Pozdvihnuv oči, kolem se ohlížel, nebylo živé duše viděti.

„Jene! Pomoz!“ ozval se hlas znova. Zach vyskočil. To byl Volfův hlas. „Kde jsi?“ vzkřiknul Zach celý jsa ustrašen ani nevěda proč.

„Jene!“ Nesl se hlas od řeky ještě jednou a na posledy. Zach spatřil jen hlavu, pak obě ruce na okamžik nad vodu vyzdvižené, jež se rychle ztopily nedaleko Vyšehradské skály. Pak se nad skleslým přítelem spojily vlny a nebylo více památky o něm.

IV.

Před velikým panským domem přímo na náměstí Mohuškém stála equipage. Čtvero bujných koňů nedočkavě hlavami pohrávalo před nekrytým kočárem, na němž hraběcí se jevil znak.

(Pokračování.)

FEUILLETON.

Z Prahy.

Opera. V těchto dnech dávaly se čtyry velké opery: dne 1. t. m. „Troubadour“ od J. Verdiho, dne 3. „Hugenotti“ od G. Meyerbeera, „Lohengrin“ od R. Wagnera, a „Zauberflöte“ od W. A. Mozarta, z nichžto Lohengrin silným chraptěním p. Bachmanna slabého výsledku dosáhl. Ku prospěchu p. Hassela dávala se dne 2. t. m. pikantní operetta „Sänger und Schneider“ z francouzského a „Kapellmeister v. Venedig“ quodlibet od L. Schneidra, v němžto pan Markvart svou drastickou komikou a obratným zpěvem velmi dobře četné obecenstvo bavil.

— **Repertoire.** Na neděli dne 10. t. m. oznámena jest opera „Nešpory Siciliánské“ od J. Verdiho, na středu dne 13. „Nordstern“ od G. Meyerbeera, na čtvrtek dne 14. „Koncert konservatoria,“ na sobotu dne 16. „Don Juan“ od W. A. Mozarta.

— **Čtvrtý koncert** Cecilianského spolku dne 2. podal nám opět důkaz o výborné volbě skladeb, jižto se povždy dotčený spolek pod obezřelým vedením pana Apta honosí. Juž na začátku poutala posluchače ouvertura k operě „Stella“ od J. Netzera, ježto pěknými myšlenkami a obratnou instrumentací vynikajíc mnoho na skladby K. M. Webra upomíná. Touž měrou zajímala nás Hillerova poetická skladba „Wandererslied“ (op. 25), jižto slečna Míková významně a cituplně přednášela. „Elfenfragen,“ báseň pro tři ženské hlasy s průvodem orchestru od J. Stana je velmi charakteristická a důmyslně pojatá, jen škoda, že přehálením slečny Schmidtovy provedení hned na začátku uvázlo a opět se začíti muselo. Že touto nehodou celistvý dojem utrpěl, dá se mysliti. Mnohem více líbila se velmi půvabná a obratně zosnovaná komposicí „Mährchen“ pro 4 ženské hlasy od F. Mähringa, ježto od slečen Kučerovy, Míkovy, Schmidtovy a Típkovy výborně přednesena a na všeobecné přání opětována byla. Zvláštní zajímavost měl pro nás mužský sbor „die Hoffnung“ od našeho slovutného W. H. Veita, z něhožto hluboká poesie a pravdivý cit vane a v němž mistrné vedení velkého účinku docílila. Neméně zajímavá byla komposicí „der Geisterkranz“ pro sbor a orchestr od velmi nadaného Fr. Němce, nyní v Rusi žijícího. Pan Němec je skutečně český Berlioz, o tom jsme se juž z dřívějších jeho skladeb přesvědčili a dotčené dílo nás v úsudku našem dokonale utvrdilo. Charakteristickou, pravdivou a mistrně naznačenou malbou hudební ilustruje nadaný skladatel slova Mathissonova tak věrně, že posluchače při slovech „die brette der Kammer der Todten erbebt, wenn zwölfmal den Hammer die Mitternacht hebt“ cit hrůzy obejiti musel a to tím více, jelikož neméně významný zpěv účinek ten dovršil. Zpěv při všech slohách je ušlechtilý a slovům úplně přiměřený, instrumentace je důmyslná, plná žádoucích efektů a skutečně mnohem charakterističtější než instrumentací Lisztova. Konečně provedena byla ouvertura „scherzo a finale“ od Rob. Schumanna (op. 52), v nížto jsme se genialnímu duchu slavného mistra obdivovati museli.

— **První koncert** konservatoria Pražského dne 3. t. m. poskytl spoluúčinkováním našeho věhlasného mistra, pana Alex. Dreyschocka rozkošné zábavy četnému obecenstvu v sále na Žofíně. Alexander hrál

pátý koncert od L. Beethovena do Es, a osvědčil patrně, jak vysoko strmí co do pojmutí i provedení skladby té nad virtuosy, které jsme až posud slyšeli. Dreyschock proniknul všechny tajiny krás koncertu tohoto a podal nám svým nevýslovně dokonalým přednesem úplně ducha této mistrovské skladby, ano, podal nám ho s takým cituplným přednesem, že si ho sotva lépe Beethoven mysliti mohl. Ve své skladbě „der Triumpfmarsch“ s průvodem orchestru, v nížto alpy všech těžkostí nakupeny jsou, osvědčil koncertista báječnou technickou sběhlost a úžasnou vytrvalost. Nejvyšší vrchol všech nesnadností nachází se v střední větě této skladby, kdež oktavové chody k melodii rakouské hymny každého podivením a úžasem naplní. Slyšeli jsme slavné virtuosy Bülowa, Rubinsteina, Schulhofa, Wehle, Klausovou, Schumannovou a t. d., avšak co do techniky nemá sobě rovného Dreyschock hraje chody sextové, terzové a oktavové s bleskuletou rychlostí a s takou jistotou, jako jiní jednoúčelové škály; on vymazal ze slovníka své hry slovo „nemožnost“ docela, on jest Paganiniem piana a idealem technické obratnosti, jehož dosáhnouti pianisté marně se snaží. Dreyschock jest Perunem při pianě, neboť dotkna se klavesnice porazí všechny nám známé pianisty. Výrok tento potvrzuje také věhlasný Heine, jenž uslyšev Dreyschocka takto se o něm vyjádřil: „Ich glaubte den Pianisten Dreyschock zu hören, und ich habe Drei-schock (tři kopy) Pianisten gehört.“ Avšak dosti o tom. Dreyschock byl juž na začátku hlučně uvítán a mnohokrát volán, načež ochotně ještě svou Sonatu obecenstvu přednesl. Co úvod provedena byla od mladistvého orchestru, ze žáků konservatoria sestávajícího, symfonie do D, od W. A. Mozarta. O symfonii této, kteráž pod výtečným řízením ředitele pana Kittla od mladistvého orchestru velmi precísně provedena byla, vyjádřil se Alexander Ulibišev ve své knize „Mozarts Leben“ následovně: Symfonie do D, složena jest r. 1786 po operě „Hochzeit des Figaro,“ z nížto mnoho upomínek na sobě nese. Overturu této opery, kteráž také z D vychází, kladu mnohem výše, než první allegro symfonie, v nížto se slabé melodické myšlenky a velmi učené kominované imitací ale i příliš scholastické pravidelnosti nacházejí. Naproti tomu jest andante z G-dur kus idyllické prostoty a okouzujícího půvabu, jest melodické, lehké k rozumění a zaručuje tím většího účinku; anto některé jeho věty k vokálnímu zpěvu se hodí a k dramatickému orchestru schopny jsou. Tato symfonie nemá žádného menuettu. Reminiscence z opery „Figaro's Hochzeit“ podala motivu k prestu na konci D-dur $\frac{2}{4}$, pieca to, kteráž jako ulitá z jedné myšlenky sestává, jest to podivuhodná thematická práce, skvělá a ohnivá hudba. — Ze žáků slyšeli jsme Josefa Řebíčka, jenž adagio a rondo z pátého koncertu (A-moll) od Moliquea přednášel. — Řebíček překonal s velkou jistotou všechny těžkosti této skladby, a přednesl obě věty velmi čistě, obratně a uhlazeně a osvědčil velké nadání, které mu šťastnou budoucnost zaručuje. Méně vyznačila se slečna Ottilie Bubnova, která arii od Mozarta přiměřeně zpívala. Hlas její jest silný a zvučný, avšak není ještě vytríbený. Pan ředitel Kittl, jenž levou rukou taktiroval, byl hlučnou pochvalou odměněn. Taktéž došel J. Řebíček a sl. Rubnova velkého potlesku.

— Koncert chovanců Jiránkova pianního ústavu dne 7. t. m. potvrdil na novo dobrou pověst, jižto tento ústav po mnoho let se honosí. Chovanci se drželi vesměs dobře. Symfonie do C-dur od F. Schuberta pro 6 pian zřízená, pak koncert (op. 25), od Mendelssohna od pěti slečen v unisonu přednesený, jakož i ouvertura k „Tannhäuser“ od Wagnera od 6 slečen a 6 pánů provedený, došly velké pochvaly. Chvalně počínali si panové A. Kirschbaum a K. Kunz, kteřížto adagio a fugu pro 2 piana od Bacha přiměřeně provedli. V „Bercense“ a v „Impromptu“ od Chopina osvědčil pan R. Altschul velkou technickou sběhlou a pružnou úhoz. Nejvíce vynikla slečna Anna Vávřová, kteráž „Caprice de Concert“ sur „Oberon“ od Goria s velkou bravourou, uhlazeností a s citem provedla a takové hlučné pochvaly dosáhla, že ještě jednu skladbu „Zefír“ od Kittla přidala. V koncertě tomto zpívala táž žákyně kapelníka pana F. Škroupa. Slečna Rastelliova přednesla arii z Figarovy svatby s velmi příznivým výsledkem, mnohem více vynikla však mladá nadaná altiska slečna Müllerová, ježto píseň „Warum“ od J. Cavalcaby s výrazem a s něžným citem zpívala. Hlas slečny Müllerovy je silný, okrouhlý, zvučný a již nyní bezky vyrovnalý; zaručí jí, pakli ve studiích zpěvu pokračovati bude, zajisté skvělou budoucnost. Duetto „Barcarola“ od Kückena, jež obě slečny přednášely, bylo s hlučným potleskem přijato a na všestranné přání opětováno. Jak jsme se přesvědčili, jest metoda páně Škroupova výtečná, na pevných základech zbudována a nepochybujeme, že v několika letech více zpěvaček vzdělá, než naše konservatorium, kdež sign. Gordigiani zpěvu vyučuje; výsledek koncertu vůbec byl velmi příznivý.

— Koncert na rozloučenou operní zpěvačky sl. Louisy Típkovy, jenž se v neděli dne 10. t. m. odbýváti bude, slibuje velmi zajímavá čísla a sice: Ženský kvartet „Mährchen“ od F. Möhringa, ježž přednesou slečny Míkova, Schmidtova, Kučerova a koncertistka; deklamací od L. G. Safira přednese sl. Rudloffova; variací od J. Nesvadby, zpívané od koncertistky; píseň „Lotosblume“ od Schumanna a „Auf Flügeln des Gesanges“ od Mendelssohna, přednese paní Mellerová, nocturne (op. 15, č. 2) od Chopina a Reminiscences de Lucia, od Liszta provede na piano slečna Vilemina Čermáková, žákyně A. Dreyschocka; píseň „Fiorillo“ od Schuberta a Frühlingslied od Mendelssohna, zazpívá koncertistka, ženský terzett „Blumen-gruss“ od F. Curschmanna přednesou paní Mellerová, Míkova a Schmidtova; duett z „Jesondy“ od L. Spohra přednese slečna Míkova a koncertistka, píseň „die Biene“ od F. Jáchymka, „Ungarisches Lied“ od S. Bognara, „das Blümlein“ od Procha, přednese koncertistka.

— Dne 15. t. m. uspořádá slečna Rudloffova koncert na rozloučenou, jehožto čistý výnos věnuje z polovice jednotě pro dostavení chrámu sv. Víta, z polovice ústavu chudých u sv. Bartoloměje.

— Dne 16. t. m. bude v Žofínském sále velká „hudební a deklamatorní akademie“ ve prospěch slepců, při nížto bude divadelní orchestr a pan Lukeš, kterýž k tomu cíli z Brna sem přijede, spoluúčinkovat.

— Koncert ku prospěchu „jednoty k zamezení týraní zvířat“ bude, jak doslycháme, dne 28. t. m. uspo-

řádán. V tomž koncertě vystoupí pan Schönbruck (Vukovič) od dvorního divadla z Vídně, jenž ve Štýrském Hradci skvělého výsledku došel.

— Znameníť virtuos na cello pan Servais vystoupí jak doslycháme v druhém koncertě konservatoria.

— „Böhmische Nationaltänze“ (České národní tance), kulturní studie od Alfreda Waldau-a, jest titul nové knížky, kteráž u H. Dominikusa v Praze vyšla a všestranného povšimnutí zasluhuje. Je to důkladné pojednání o všech téměř tancích národních, jejichžto jména zde uvedeny buďtež: Ambit, Baboráčka, Baborák, Břítva, Cukrabant, Cvrček, Čepení, Dudačka, Dudák, Dupák, Furiant, Hambalky, Hulán, Chytavá, Kačer, Kalamajka, Kalhoty, Kedluben, Klekavá, Klempák, Klouzák, Kolíbavka, Komárna, Kostelák, Kozáčka, Kozel, Krakovec, Kráva, Kukavá, Kuželka, Latovák, Manšestr, Marjánka, Minet, Moták, Motovidlo, Mrkvička, Myška, Nabíhaná, Obkročák, Obrok, Pančava, Plačtivá, Polka, Rejdovačka, Rejdovák, Rokycanská, Rusák, Řezanka, Sasák, Sedlák, Skočná, Slepíčka, Směska, Strašák, Strniště, Šoufek, Šoupák, Štajryš, Švec, Talian, Tkadlec, Točák, Trakar, Trásák, Trinožka, Valčík, Vosňák, Vošatka, Vrták, Zahradnická, Zákolanská, Zákonopí, Zbraslavák, Zpatečná, Zouvak, Žezhulíčka, Žid atd. Upozorňujeme na toto malé, avšak pro hudbu důležité dílo podotýkajíc, že z něho obšírný výtah poyději podáme.

— Ředitel konservatoria pan J. B. Kittl obdržel v neděli dne 3. t. m. při prvním koncertu konservatoria patrný důkaz úcty, jižto ve všech kruzích požívá. Když totiž pan Kittl k ředitelskému pulpitu přistoupil, našel na něm velmi vkusně zhotovenou taktovku s písmeny J. B. K., jižto mu jistý neznámý dárců věnoval.

— Pianistce paní Teinzmannové roz. Hnilíčkové dostalo se minulou nedělí cti, že u J. M. císaře Ferdinanda u přítomnosti celého dvoru několik piec na piano přednášela. Paní Teinzmannová odebere se co nevidět ku koncertům do Vídně.

(V.) Z Blovic. Slušno zajisté, by ze zásluhy mužů v hudbě vynikajících oceňovaly, avšak věseti z jistých příčin na vránu perí pávích je směšné a urážlivé. Necht tento výrok slouží po druhé panu dopisovateli (?) z našeho města za měritko při oceňování jistých pěstitelů klasické a zvláště kostelní hudby! Možná-li pak koho pěstitel kostelní hudby nazvati, jenž jednou za dlouhý čas na kůru se objeví, by na housle, a to co do techniky dosti nuzně zahrál? Zajisté nikoliv! Jediný horlivý a vzdělaný pěstitel kostelní hudby je vzorný učitel pan Josef Hyan, pod jehož obezřetnou direkcí lze slyšeti skladby výtečně provozované. Chvalné zmínky zasluhuje též pan Václav Kurša, jenž v akademii dne 20. dávané, velmi obratně přednesl brillantní valčík od Schulhofa a „Grillchen Polka“ od L. Meyera.

(A. P.) Z Domažlic (Taus). Dne 29. března provozovalo se za zesnulého c. k. krajského raddu pana M. Špačka, jenž dne 21. března v Jičíně zemřel, slavné „Requiem“ od W. A. Mozarta. Na to dávala se tak ře-

čená „andělská,“ při kteréž slavná mše do D od Richiniho, graduale od Cherubiniho a offertorium od Diabelliho provedeny byly. Oceníme-li zdejší poměry a síly hudební, kteréž pod řízením našeho výtečného a důkladného ředitele kůru pana Severina Blätterbauera účinkovaly, může se provedení zdařilým nazvati. Velké zásluhy dobyli si o toto provedení také hudbomilové z Nové Kdyně, kteří při skladbách těchto spoluúčinkovali. Sola nacházela se v rukou Cecilie Blätterbaurové (sopran), pana Doubka c. k. kancelisty (tenor), pana V. Burgeta (bass), jakož i pánů J. Čapka a Danglera. Počet hudebníků a zpěváků obnášel 40. Díky všem spoluúčinkujícím!

(J. P.) Z Lito myšle. Naše ryzé „české“ město dočkalo se „německého koncertu.“ Pan J. Růžička, který se do Chrudimi odebeře, dával zde dne 30. března koncert na rozloučenou v sále u „černého mečvěda.“ V celku vypadl tento „německý“ koncert skvěle a došel hojně pochvaly ze strany zdejšího „českého“ obecnstva. Pan J. Růžička provedl svou „Hirten-Melancholie“ a variace na housle od Beriota s velkou obratností a se značnou rutinou, začož se mu ohromného potlesku dostalo. Pan Vaníček vyznačil se v potpourri na cello. Největší pochvaly dobyla si slečna Bobrovská, jež arii z opery „Nachtwandlerin“ od Belliniho a „der Hirt am Felsen“ od F. Schuberta krásně zpívala. Ovšem vynikla by ještě více, kdyby bývala nějaké české písně od Lauba, Pivody atd. přednesla, než naše krásná pleť miluje raději vlašské cukrovinky a . . . než mluvu a zpěv český. To též platí o panu F. Krausovi, jež dobře přednesl „die schönen Sterne“ od L. Spohra. O dvou německých deklamovánkách v koncertě přednešených nebudu mluvit, zmíním se toliko o panu Menšíkovi, jež Rubšovu deklamaci v kaputě velmi uhlazeně a významně přednesl, začož všestranné pochvaly došel.

(P.) Pe š t. Tyto dny dávala zde mladá nadaná cellistka Rosa S u k o v á koncert v sále musea. Koncertistka podstoupivší úlohu, z mužského cello něžnou ženskou rukou plné, krásné tóny vyluzovati, pokročila velice od té doby, co jsme ji posledníkráte slyšeli. Těžké komposice „Souvnier de Spaa“ od Servaise, Baškyrské písně od Piattiho, jakož i nocturna od Schuberta podaly důkazu o výtečné technice, o okrouhlém tónu, vynikající čistotě a výborném přednesu této virtuosky. Že nadaná koncertistka mnohokrát volána byla, netřeba podotýkati.

S o n d e r s h a u s e n. Slečna R o s a d'or (Pietschmannova z Prahy) vystoupila zde dne 25. března v dvorním divadle. Hrál šestý koncert od Beriota, melancholie od Prumea a Fantasie caprice od Vieuxtempse se skvělým výsledkem.

Paříž. Paní Szarvadyová, roz. Klausova z Prahy hrála nedávno ku prospěchu dobročinného ústavu s pianistou Krugrem duo pro dvě piana od R. Schumanna, pak nocturnu do Es, studii do Cis-moll a impromptu do Cis-moll od Chopina. Půvabnost, praví Stef. Heller, byla se silou, ozdobnost s výrazem spojeny a účinek byl nejšťast-

nější, jež umělkyně tato na posluchače učinila. Její přednes byl nepřekonaný. Paní Szarvadyová dá v této saisoně ještě dva koncerty, dne 31. března a 14. dubna. — Dne 4. dávala se ponejprv nová opera „Le pardon de Notre Dame de Ploermel“ od G. Meyerbeera a došla skvělého výsledku. V představení tomto nacházel se také císař Napoleon a císařovna Eugenie, kteříž slavného skladatele do své lože povolali, by ho za tak výtečné dílo osobně pochválili.

Literatura hudební. P. A. Žaskovský, varhaník hlavního chrámu v Jagru (Erlau), jež si o hudbu a zpěv kostelní v Uhrách velkých zásluh dobyl, vydal nedávno k službám božím maďarský zpěvník „Enekkönyv,“ jež pro první třídy gymnasiální mládeže v Uhrách určen jest. O činnosti pana Žaskovského promluvíme při příležitosti trochu obsírněji. — Kniže J. Poniatowski vydá co n vidět francouzský spis pod názvem: „Postupy hudby dramatické.“ — M. Kurasowski sepsal „Nástin historické zpěvohry polské.“

Úmrtí. V Auteuilu blíž Paříže zemřel v 67. roku svého stáří François Henry Musard (Mysár), znamenitý taneční skladatel a ředitel orchestru.

Dur a moll.

(R o g e r). Když se nedávno opera „Herculanum“ od F. Davida opětovala, stal se v divadle v Paříži velmi dojmavý výjev. V 3. jednání vystoupil režisér, oznamuje, že znamenitý zpěvák Roger (Rožé) náhle ochráptěl. Brzy na to přišel na jeviště sám Roger, a byl ode všech s velkým potleskem přijat. Chtěje zpívat, nadarmo se namáhal, vyraziti tóny z hrdla svého. Ve své zoufalosti ztrhl s hlavy diadem a mrště jím o zem, potácel se za kulisy. Avšak v sále se volalo „Roger, Roger!“ Roger byl jako omráčen, a jsa jako smrtí bledý objevil se po druhé. Obecnstvo tleskalo ještě více. Zakryv si obličej rukama, plakal hořce nešťastný pěvec. Nikdy neobdržel umělec skvělejších důkazů sympathie jako Roger. Obecnstvo tleskalo bouřlivě a dámy vály šátky svými. I volalo se na Rogera: „Když nelze Vám zpívat, mluvte, mluvte aspoň!“ Co se toto dalo, panovalo na jevišti ještě větší pohnutí. Slavná zpěvačka, paní Borghimamová, majíc slzy v očích, uchopila Rogera za ruce a poskytovala mu útěchy. Konečně dodal si Roger, jsa hluboce dojat, zmúžilosti, vděčnost vdechla mu pevnou vůli a hlas jeho se navrátil. Roger vystoupil opět, zpíval, ač ne tak výborně, přec s větším výrazem než jindy. Roger se může těšit z té myšlenky, že všichni ti, kteří se jeho talentu obdivovali, vroucí jsou jeho přátelé.

L i s t á r n a. Panu T. v K. Takové vzory vyšly nedávno od p. prof. Mužáka pod jmenem „Školské vzory krásopisné,“ ježto 12 vzorů latinského písma obsahující směle se k anglickým neb francouzským vzorům téhož druhu postaviti mohou. Stojí 30 kr. r. č.